

ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИЙ ФОНД МОНАСТИРИЩЕНСЬКОГО РАЙОНУ

Наша Черкаська область має багато населених пунктів, про які ми навіть і не здогадуємось. Проте від цього вони не стають менш цікавими.

Досліджуючи Монастирищенський район можна переконатися, що велике розпочинається з малого. Це зовсім маленьке містечко постійно вражає мене незвичайним «шляхетним польським духом», який, незважаючи на довгі роки радянської влади, вирує тут скрізь. На сьогодні мало що збереглося від тієї колишньої розкоші, проте розкішні парки, мальовничі алеї та храми відносять нас на кілька століть назад [1, с. 182].

Хоч мій край є маленьким провінційним містечко, але є осередком цвіту польської шляхти. Ржевуські, Потоцькі, Лянцикоронські, Ганські, Подоські – і це лишень кілька родів, які в минулі роки володіли Монастирищенським краєм.

На сьогодні площа ПЗФ району становить 21 км² (3 % від площі району). Цей показник є одним з найменших у Черкаській області. Так припустимо ПЗФ Корсунь-Шевченківського району становить 7 %, а, наприклад, Шполянського – 0,8 %.

Всі об'єкти природно заповідного фонду Монастирищенського району були створені в один і той самий час – початок ХІХ століття. Лише Лесківський ландшафтний комплекс був збудований в кінці ХVІІІ. «Лесківське диво» – саме так місцеві жителі називають маєток колишніх поміщиків Даховських.

Площа ландшафтного комплексу вражає – 72 га, з яких лише на став припадає близько 20 га. Хвойна частина займає 12 га, а сам замок з парком і допоміжними спорудами – 16 га [2, с. 24–25].

Під усією площею ландшафтного комплексу проходили підземні ходи аж до самої Умані до якої «всього» 60 кілометрів. На даний час в селі дуже просідає земля, що не аби як шкодить місцевим жителям.

Нині головну вежу замку облюбували ворони. Вони почуваються в маєтку як у дома. Парк навколо замку вкрився гущавиною, а вся поверхня комплексу місцями провалюється під землю. Чи дочекається історична пам'ятка дбайливого господаря, невідомо?

Селяни говорять, що садибний парк давно виставлено на продаж Міністерством оборони, але він не по кишені – хоча ціну на нього поставили невелику, але в районі бракує грошей на його охорону, не те що на ремонт. Кажуть, замок виставлений на аукціон, і кілька разів навіть пролітали гелікоптери, що проводили зйомки.

При в'їзді у село Бачкурене знаходиться Бачкуринський парк.

При в Важко навіть уявити, що від колишнього славнозвісного

дендрологічного парку, який займав більше ніж 10 га залишилися лише маленький парк площею менше ніж 1 га. Та і парком його назвати важко... Він більше нагадує ліс, який потребує гарного розрідження.

– А колись парк був філією «Софіївки». Науковці не одноразово приїжджали сюди у справах, – розповідають місцеві жителі.

На всій колишній території парку уже живуть люди, а на місці окраси садиби – ставу – забудова, яка уже пів століття залишається пустою.

Сьогодні, щоб повернути парк до колишнього життя, потрібно неабиякі кошти. А у місцевому бюджеті їх немає, – розповідає сільський голова Бачкуриноного Тетяна Ганжала.

Нині робота бачкуринців зводиться до прибирання сміттєзвалищ та захист парку, щоб не допустити стихійної вирубки дерев.

Серед усіх маєтків найкраще зберігся Дубрівський. Незважаючи на гарний стан, палац потребує капітального ремонту.

Став, який колись був окрасою парку за останні роки зовсім змілів – утворилось заболочення.

Горіховий сад до сьогодні не зберігся, а ліс зовсім вкрився хащами та зменшився у площі. Всьому цьому сприяв людський фактор [4].

В останні роки деградує і парк Подоського, який є улюбленим місцем відпочинку монастирищан. Тут, ще починаючи з кінця ХХ століття проводяться різні свята: спортивні змагання, Івана Купала, свято Зими та Весни.

Проте про парк ніхто не дбає. Ставок – місце колишнього відпочинку місцевих жителів, зменшився в площі вдвічі і з роками вкрився ряскою. На сьогодні тут лише купаються гуси та качки. Останній раз пісок на берег завозили ще в кінці минулого століття. Біля берега іржавіють пляжні парасольки і гойдалки, якими уже десятки років ніхто не займався.

З початком століття йде браконьєрська вирубка дерев, а лісові смуги та поляни зовсім засмічені.

Зараз парк нагадує ліс, через який веде звичайна ґрунтова дорога [3, с. 35–37].

Чи дочекається парк дбайливого господаря – невідомо. Жаль, адже його історія нічим не поступається історії славнозвісної «Софіївки».

Список використаних джерел:

1. Волошенко І. І. Монастирищина. Історія рідного краю / І. І. Волошенко – Ч : Сіяч, 1995. – 234 с.
2. Коноваленко О. С. Природно-заповідний фонд Черкаської області / О. С. Коноваленко, І. М. Карастан – Ч : Вертикаль, 2006. – 196 с.
3. Новикова В. І. Географія рідного краю. Черкащина / В. І. Новикова – Ч : Вибір, 1999. – 96 с.